

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XII. De causa possessionis & proprietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

Dicta de observatione festorum non concernunt tantum festa, quae ubiq; observanda, sed etiam, quae in loco singulari, sive statutis Episcopaliibus, sive etiam consuetudine inducta. An autem inducta possint per laicorum statuta, dictum supra, Tit. de Constitut. num. 30.

Posterioris generis feriae imponuntur à Principe, ex occurrente causa victoriae, natae prolis, unde & vocantur Imperiales, quod ipse solus eas indicat, l. 1. C. h. t.

33 Q. An feris renuntiari, per partes possit? R. Solemnibus in honorem Dei inductis non renuntiari, uti nec repentinis, inductae enim sunt in honorem & favorem superioris, nemo autem nisi favori suo renuntiat, l. penult. C. de patris. Ut renuntiatio ista procedat in feris mesium, vindemiarum, c. ult. h. t. quod in favorem privatorum principaliter sunt inductae, quae competunt non rusticis tantum, sed & non rusticis, & otiosis, cum l. 1. De h. t. indistincte loquatur, ut notat tibi Glossa.

TITULUS X.

De Ordine cognitionum.

SUMMARIUM.

- 1. Causa criminalis praesudicat civili.
- 2. Possessoria causa praemittenda causa proprietatis.
- 3. Prajudicialis suspendit decisionem principalis.

Ordine deinceps cognoscenda, qui exigit causas praeponderantes praecognoscenda. Hinc causa criminalis praemittitur civili, nisi plus periculi sit in civili, l. fin. C. de ord. judicior. Potest tamen & simul utraque disceptari & dirimi, si simul utraque proponatur, l. 3. C. d. fin. Possessorium potius est in petitorio, ut dicitur infra Tit. XII. etiam si agatur de crimine, l. 1. C. de appellat. quod principaliter sit in possessione, quia interim, dum de crimine agitur, careret dejectus in sui detrimentum, & periculum esset, ne ad manus venirent partes, possessionis obtinendae causa, propter ejus commoda. Unde spoliatus ante omnia restituendus, nec audiendus, spoliator ante restitutionem, nisi per modum exceptionis spoliationem ob-

iciat, c. 2. & fin. h. t. & inf. tit. 13. de restit. spoliat.

Prajudicialis quoque causa suspendit principalis causae decisionem. Sic hereditatis petitio cessat, donec causa status aut natiuitatis obiecta sit decisa, c. 3. h. t. Et lis super matrimonio suspenditur, donec consanguinitatis liquetur obiectio, c. 1. h. t. Hujus enim decisio illi praedictum facit, l. 1. C. h. t. Exceptio quoque testibus obiecta prius excutienda, quam testimonium earum accipiatur. Tractanda autem quaestio praedicta coram eodem iudice, licet alius non competente, l. 1. C. de ord. judic. Nisi tamen fuerit causa alterius fori, quae ne quidem incidenter à laico definienda, c. Lator inf. qui filii sine legit. & c. pen. h. t. ubi hereditatis quaestio coram laico pendens non impedit quaestioem matrimonii remitti ad Ecclesiasticum.

TITULUS XI.

De plus petitionibus.

SUMMARIUM.

- 1. Plus petere quot modis quis dicatur.
- 2. Poena plus petentis.

Plus iusto nihil debet continere libellus. Plus iusto contraere est quatuor modis, scilicet re, loco, tempore, causa, quos explicat cap. 1. h. t. circa finem. Poena plus petentis esse dicitur, quod reus plus petens in expensas teneatur reo, licet non ad interese: tempore plus petenti iudiciae duplicentur, nec alter cogatur litem excipere, nisi expensis sibi solutis. Videantur dicta infra de actionib. plus autem & rit. C. de plus petitionib.

TITULUS XII.

De causa possessionis & proprietatis.

SUMMARIUM.

- 1. Possessio quid?
- 2. Alia est Civilis, alia Naturalis.
- 3. Quid?

3. Quo modo acquiratur, retineatur, amittatur.
4. Possessionis causa pramittenda causa proprietatis?
5. Iudicia in petitorio ubi instituendum.
6. Petitorium cum possessorio an cumulari possit?
7. Vtraque causa an & quando una sententia sit terminanda.
8. Iudicio petitorio inchoato, actor ad possessionem an redire possit?

I Rdo cognitionis postulat, ut de possessione prius statuat, quam ad proprietatem eatur. * Possessio est rei corporalis de reo; animo adfectioneve possidendi. Dicitur, rei corporalis, quia incorporalia proprie non possidentur. Cuiusmodi est beneficium, cuius tamen dicitur esse quedam possessio; vel ficticia, quae acquiritur per institutionem, extra locum beneficii, vel corporalis seu actualis, de qua infra tit. de institutionib. commodius dicitur. Dicitur, animo possidendi, quia alias non tam possessio, quam de reo erit, qualem habeat inquilinus, colonus, commodatarius.

2. Duplex autem est: alia Civilis, quae constat iure & animo domini, qualem habet, qui credit se à vero domino & iusto titulo rem habere, cum habeat à non domino: alia Naturalis, quae adfectione quidem Domini caret, non tamen adfectione possidendi, qualem habet creditor in re pignorat. Prior est iuris & facti, cum non consistat sine iure & animo Domini, nec sine corpore, quod possidetur. Posterior est potius facti, quam iuris, cum desit iuramentum & adfectu Domini, consistat vero in corpore, l. Nemo 10. C. De acquir. possess.
3. Acquiritur animo & corpore, id est corporali apprehensione. Retinetur etiam per alios solo animo; faciliorem est retentio, quam adquisitio. Amittitur solo quoque animo, quamvis non sit perfecta amissio, nisi & corpore deseratur, l. quemadmodum. 8. D. de acquir. poss. l. Ferd 133. De R. I. ubi ut in adquisendo, ita & in amittendo requiritur animus & corpus. Plura videantur ad Tit. D. de acquir. & amit. poss.
4. Quod ad Tit. hunc & materiam huius loci attinet, possessionis cognitio pramittenda cognitioni proprietatis, ut sciat, quis petito-

ris onera sustineat, quis commodo possessionis fruatur, l. inter 62. de iudic. l. 3. C. de inchoat. Alias inchoatum foret; quis à quo petere debeat.

Constitutam possessionem, qui succubunt petitorium intentat coram eodem iudice, et. de secundum praescriptum iuris civilis, l. Orisiani C. De rei vindic. quia continentia causa non est dividenda; quatenus tamen iudex est capax. Quo modo hodie, licet causa possessionis super beneficiis coram laicis tractetur, proprietatis tamen causa coram Ecclesiastico est ventilanda. Obtinens in petitorio reo ad iudicium possessionem ab eodem advocat: praevalent enim possessioni proprietatis tantum in exi-quendo, cap. 6. h. t. Beneficium tamen collatio facta ab eo, qui tempore collationis erat in possessione conferendi, non invalidatur ab eo, quod postea in causa proprietatis collator succumbat, cap. h. t. cum res inter alios acta aliis non prejudicet. Vide Covarr. Pract. 99. c. 14.

Quaeritur autem, Utrum petitorium & possessorium simul in iudicio proponi possint: ubi praenotandum, ad possessionem iura detinenda inventa esse interdicta, quae, amissis his minus huic loco servientibus divisionibus de quibus. Infit. de interd. a. ia sunt ad petitionem possessionis, ad consequendam possessionem numquam habitam; alia recuperanda, ad amissam recipiendam; alia retinenda, ut ea quae habetur, pacifice & sine turbatione retineatur, Infit. d. tit. & Cod. eod. Quantum ad propositam quaestionem, plerique contendunt, cumulationem possessionis ad ipsam vel recuperandam cum petitorio procedere, ut scilicet possit quis contendere, se esse Dominum rei, & in possessione inique turbati ab adversario, vel agere ad eam sibi cedendam, cap. 4. 6. h. t. non etiam possessorium retinendam. Verius tamen, & hic videri cumulationem admittendam, cum Pontifex in d. c. 4. & 6. indistincte loquatur de proposito possessionem cum petitorio, nec subest ulla repugnancia, cum possessorio retinendam agens, est sibi advoget possessionem, non tamen agens petitorio eam adversario concedat, ne quidem, tacite cum possit petitorium intentari in eum, qui detinet tantum modo restituendam rei habeat facultatem

l. Officium 9. D. De rei vindic. Nec obstat, quod spoliatus ante omnia sit restituendus: hoc enim verum, nisi spoliatus utriusque probationem suscipiat, ut saltem in altero triumphare possit, *c. 2. h. t.* Sed & iure civili idem non male procedere dicitur, quia illud litium abbreviationem & diminutionem desiderat, *l. 3. C. De interd. & aliis similib.* quæ cum dicunt, possessionis causam prius decidendam esse, non negant utramque simul suscipi posse: neque enim hoc casu eadem res est; cum nihil habeat commune possessio cum proprietate, *l. Naturaliter 12. §. nihil De acquir. posses. Vi. de dicta plenius de hac questione, ad Tit. D. De interd. nu. 7. & 8.*

7 Est autem utraque causa simul in iudicio proposita, unâ sententiâ terminanda, *cap. 5. h. t.* cum simul de utraque actum, ad evitandas expensas. Nisi iudici videatur consultius suspendere petitorii decisionem, *c. 2. h. t.* quia de proprietate non satis constat. *c. Ex conquisitione 10. infra. seq.* Quo casu causa petitorii nullum sit præiudicium, quo minus ea postea decidatur: nisi tale sit possessorium, cui proprietatis causa conjuncta, quæ & simul decisa cenferur, *lib. 2. §. quadam D. De interd.* Quando autem una sententiâ utraque causa terminanda, prius pronuntiandum de possessorio quam petitorio, cum possessorii ea natura sit, ut præmitti debeatur, *d. l. 2. & l. Ordinarii C. De rei vindic.* In executione tamen (si forte alteri parti adjudicetur proprietatis) prævalebit causa petitorii, *d. c. 3.* quia potentior, cum dominium sit potentius possessione, eamque ad se trahat. Ut in dolo versari videatur volens sibi restituere possessionem, in qua superavit, quam mox restituere cogatur adversario victori in causa Domini. Quod non male etiam procedere dicitur in possessorio recuperandæ, cum petitorii causa huiusmodi possessorio etiam sit potentior.

8 Queritur & hic, An inchoato iudicio petitorio, si ejus videatur difficilem pronuntiationem, redire possit actor ad possessorium? R. Possit, per text. *d. c. 5. h. t.* cum res facile ad naturam suam redeat, ut hic: ordinariè enim possessorium petitorio præmittunt, idque antequam in causa concludatur, *d. cap. 5.* Per hoc enim renuntiatur ulterioribus probationibus & causa est pænè decisa. Nihil obstat

Auth. Qui semel C. Quomodo & quando iudex sent prof deb. quia tantum agit de eo, qui tergiversandi animo conatur in causa semel suscepta non procedere: hic autem justa causa subest, ut scilicet saltem possessio probetur, & causa suscepta non tam extingatur aut deferatur, quam tantum suspendatur, *l. Cum fundum §. fin. D. De vi & vi arm.* Quod an procedat in possessorio retinendæ, queritur. Et pluribus videtur non obtinere, propter text. in *d. c. 5. h. t.* ubi tantum fit mentio recuperandæ & adipiscendæ. Quia tamen & hic eadem ratio, quæ in nominatis *d. c. 5.* cum possessioni non videatur renuntiasse, qui petitorium intentavit, putant idem hic obtinere. Non obstante *d. c. 5.* quod licet tantum mentionem faciat adipiscendæ & recuperandæ; non excludit tamen putant retinendæ, eò quod de illis tantum fuerit consultus Pont. Idem de hoc responsurus, si interrogatus fuisset. Videantur Interpp. ad *d. l. Naturaliter §. nihil & ibi Cujac. D. De acquir. posses. & qua diximus ad d. tit. D. de vi & vi arm. n. 13. & 14.*

TITULUS XIII.
De restitutione spoliatorum.

SUMMARIUM.

1. Spoliatus quis dicatur.
2. Spoliatus restituendus ex sola allegatione spoliationis.
3. Modo probet se possidisse tempore spoliationis.
4. Petitio restitutionis ex causa spoliis adversus quem locum habeat.
5. An contra tertium bona fidei possessorem, ex remedio can. Redintegranda?
6. Cui competat.
7. Contra quem.
8. Quid veniat in hanc restitutionem.
9. Restitutio hac locum non habet in causa matrimoniali.
10. Exceptio spoliis an removeat agentem per modum reconventionis.
11. Intellectus c. fin. De ord. cognit.
12. Spoliato agenti an rectè objiciatur exceptio Domini?
13. An hac exceptio iure Canonico prædonem notorium spoliatum removeat?

Q 3

Si spo-